

Wooninc.
p/a Laride, t.a.v. Martijn van Schalkwijk
Postbus 211
5500 AE Veldhoven

Belfeld, 30 april 2015

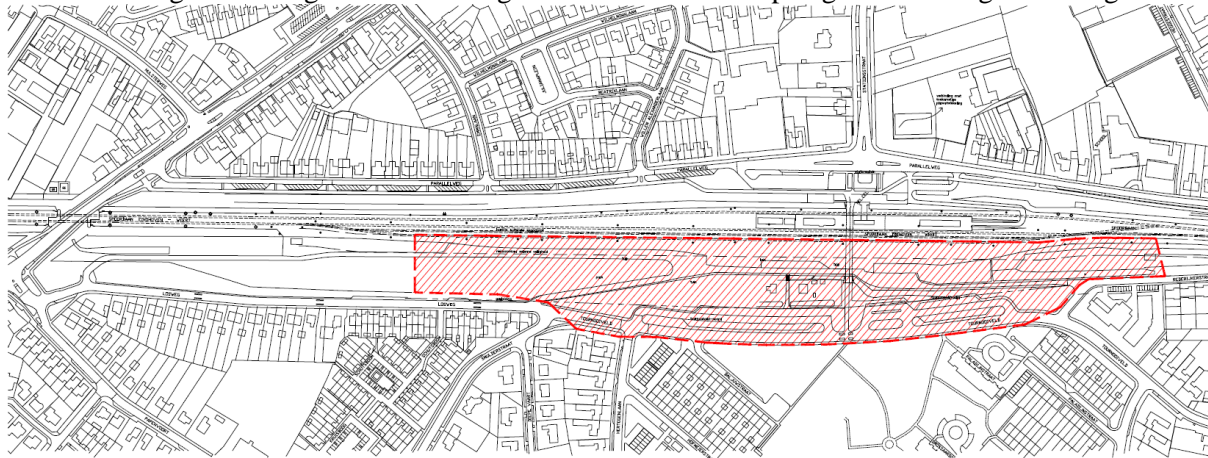
Flora- en fauna-inspectie De Jonkvrouw te Geldrop (inclusief verplaatsen alpenwatersalamanders)

door: ir. Hans Hovens en ir. G. Hovens, Faunaconsult
in opdracht van: Wooninc.

Inleiding

Faunaconsult heeft in 2007 een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd voor de ontwikkeling van De Jonkvrouw (voorheen Spoorzone; Hovens en Lenstra, 2007) te Geldrop. Hieruit bleek dat er een populatie alpenwatersalamanders en kleine watersalamanders aanwezig was, waarvan het voortplantingswater en de landhabitat door de voorgenomen inrichting zou worden vernietigd. Om te voorkomen dat bij de herinrichting salamanders zouden worden gedood, heeft Faunaconsult in 2008 en in 2011 in totaal 276 salamanders (238 alpenwatersalamanders en 38 kleine watersalamanders) weggevangen en op een nabijgelegen geschikte locatie uitgezet (Hovens, 2011). Hierbij werd er gehandeld volgens de gedragscode voor de waterschappen (Logemann en Kleijberg, 2005).

Nu Wooninc. tot uitvoering van Project De Jonkvrouw wil gaan, heeft Wooninc. Faunaconsult opdracht gegeven het voorkomen van beschermde natuurwaarden in het plangebied opnieuw in kaart te brengen middels een flora- en fauna-inspectie en de resterende salamanders over te brengen naar een geschikte locatie (salamanders die in 2011 juveniel waren, zijn destijds niet gevangen omdat deze niet in het water aanwezig waren, deze zijn inmiddels volwassen). De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Een foto van de sloot die dient als voortplantingswater voor salamanders is te zien in figuur 2. Figuren 3 en 4 geven weer hoe het plangebied er tegenwoordig uitziet.

Figuur 1. Het plangebied (rood gearceerd).

Figuur 2. De sloot die dient als voortplantingswater voor salamanders.

Figuur 3. Deel van het plangebied.

Figuur 4. Deel van het plangebied.

De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het ‘nee, tenzij’- beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 11 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);
2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie ‘algemene soorten’ - zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie ‘overige soorten’ is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Economische zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bijvoorbeeld altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden (door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven). Als een sector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, dan moet er bij ruimtelijke ingrepen bij eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de

categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenoemde maatregelen ‘geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort’.

De categorie ‘streng beschermde soorten’ omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie ‘streng beschermde soorten’ wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005):

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 2) er is geen goed alternatief
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;
 - Bescherming van flora en fauna;
 - Veiligheid van het luchtverkeer;
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - Dwingende redenen van openbaar belang;
 - Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
 - Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
 - Bestendig gebruik;
 - Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om ‘streng beschermde soorten’ en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

- 4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van ‘zorgvuldig handelen’.

Werkwijze

Op 7, 13 en 24 april 2015 heeft Faunaconsult de sloot in het plangebied, het plangebied en de directe omgeving ervan bezocht. Tijdens elk bezoek zijn alle wateren in het plangebied volledig afgezocht door met een steeknet met een breedte van 70 cm alle bodems en oeverzones te bemonsteren. Daarnaast werden de op het land aanwezige stenen, bielzen etc. omgedraaid om eventueel op het land aanwezige dieren te vangen. Alle gevangen amfibieën zijn in bakken verzameld en direct na het vangen in een poel in het bosgebied ten oosten van Geldrop uitgezet.

Daarnaast werden de aanwezige biotopen beoordeeld op hun geschiktheid als habitat voor beschermde diersoorten en beschermde planten. Tevens werd er gezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde zoogdieren en planten. De bomen in het plangebied werden afgezocht naar potentieel geschikte holten voor vleermuizen en vogels. Dergelijke holten werden nader geïnspecteerd met behulp van een zaklamp, ladder en boomcamera. Aan de hand van relevante verspreidingsgegevens (RAVON, 2004, 2006, 2007, 2010, 2011 en 2013 en de website www.waarneming.nl) is vervolgens ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomen.

Bevindingen

Algemeen

Het plangebied beslaat een langgerekte strook ten zuidwesten van de spoordijk in Geldrop. Het plangebied bestaat uit enkele verwilderde tuinen, bramenstruweel, twee slootjes en een groot aantal inlandse (onder meer zomereik, ruwe berk, vlier, wilg etc.) en exotische (onder meer seringen en Indische liguster) bomen en struiken. Aan de westzijde grenst het plangebied aan stedelijke bebouwing, aan de oostzijde bevindt zich het spoor.

Zoogdieren en vogels

In 2007 werd het plangebied gedurende twee volledige nachten op vleermuizen onderzocht. De aanleiding voor dit vleermuizenonderzoek was de voorgenomen sloop van een woning (deze is destijds gesloopt). Uit het vleermuizenonderzoek bleek dat er geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig waren. Omdat er geen bomen met holten of gebouwen zijn, is het niet te verwachten dat deze er nu wel zijn. Wel is er een kleine kans dat de bomen in het plangebied deel uitmaken van een vaste vliegroute van vleermuizen. Omdat er aan weerszijden van het plangebied laanbomen aanwezig zijn, is het echter niet te verwachten dat het hier om een onmisbare verbinding gaat. De bomen in het plangebied worden daarom in het kader van de Flora- en faunawet niet als een vaste rust- en verblijfplaats gezien. Vleermuissoorten zijn daarom niet in tabel 1 opgenomen. Het is te verwachten dat er in de opgaande vegetatie (bomen en struiken) tijdens het broedseizoen algemene vogels broeden. Strenger beschermde vogelnesten zijn echter afwezig.

Tabel 1. Beschermde diersoorten die (mogelijk) een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	X		
Mol (<i>Talpa europea</i>)	X		
Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	X		
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Overige beschermde soorten

Beschermde planten zijn afwezig en de biotopen in het plangebied zijn ongeschikt als habitat van overige beschermde soorten. Behalve alpenwatersalamanders zijn er in 2015 geen amfibieën meer gevonden. In totaal werden er in 2015 nog 36 alpenwatersalamanders (zie figuur 5) gevangen en geen overige amfibieën. Alle alpenwatersalamanders werden in bakken verzameld en direct na het vangen in een poel in het bosgebied ten oosten van Geldrop uitgezet. Vaste rust- en verblijfplaatsen van overige beschermde diersoorten zijn in het plangebied niet aangetroffen.

Figuur 5. Een deel van de in 2015 gevangen alpenwatersalamanders.

Conclusies

Alpenwatersalamanders: werken volgens goedgekeurde gedragscode

De in het plangebied aanwezige populatie alpenwatersalamanders is vrijwel volledig weggevangen en verplaatst naar een geschikte habitat buiten het plangebied. Hiermee is er gewerkt volgens de door het Ministerie van Economische zaken goedgekeurde gedragscode voor de waterschappen (Logemann en Kleijberg, 2005). Bij het dempen van de sloot hoeft verder geen rekening met amfibieën te worden gehouden.

Voorkomen doden of verwonden dieren

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

Vogels: vegetatie buiten het broedseizoen verwijderen

Door de opgaande vegetatie buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) te verwijderen, wordt schade aan vogelnesten, eieren of jonge vogels voorkomen. Indien deze handwijze wordt gevolgd, is er geen ontheffing op de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels nodig.

Literatuur

- Dienst Regelingen. 2009a. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009b. Bijlage aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009c. Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Hovens, J.P.M. en G. Lenstra. 2007. Flora- en faunaonderzoek in de Spoorzone te Geldrop. In opdracht van Wooninc. Faunaconsult, Belfeld.
- Hovens, Hans. 2011. Bevindingen wegvangen alpenwatersalamanders uit de Spoorzone te Geldrop. In opdracht van Wooninc. Faunaconsult, Belfeld.
- Logemann, D en R. Kleijberg. 2005. Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen; werkdocument. STOWA, Utrecht.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- RAVON, 2006. Waarnemingenoverzicht 2005. RAVON, 24: 46-64.
- RAVON, 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. RAVON, 27: 46-64.
- RAVON, 2010. Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008. RAVON, 34: 61-80.
- RAVON, 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON, 42: 105-119.
- RAVON, 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON, 51: 119-132.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. 2014. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*. Ministerie van Economische zaken, Den Haag.